

YLÖSKIRJANNUT HIPPO TAATILA

A.W. Yrjänä

A.W. YRJÄNÄ

ALKEMISTI

Alkemisti

LIVE

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Raamattu-sitaatit vuosina 1933 ja 1938 hyväksytystä kirkkoraamatun suomennoksesta.
Nag Hammadin fragmentit 6, 2. Suomennos Elina Perttilä, 2005.

Otavan kirjassäätiö on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

© Hippo Taatila, A.W. Yrjänä ja Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

ISBN 978-951-1-49190-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Sisälllys

INCARNATIONIS 1967–1981	9
Usva	13
Peräpohjola	21
Säpinää	29
PRAEPARATIO 1981–1988	33
Äly-gängi	38
Onnellisia kytkentöjä	43
Rautainen muija	50
Pitkäperjantai	60
Kotiperhonen	65
Tunnustuksia	74
Eros ja Thanatos	81
Profeetan kaste	89
SUBLIMATIO 1988–1995	93
Bad Vugum	97
Eksegeesi CMX: KOLMIKÄRKI (1990)	104
Rajat ryskyvät	110
Tietoista työtä ja tarkoituksellista kärsimystä	114
Anima	121
Eksegeesi CMX: VELJESKUNTA (1991)	124
Wanderlust	129
Krotona	135
Todellisuuksien yleiset luokat	146
Turn on, tune in, drop out	152
Eksegeesi CMX: AURINKO (1992)	157
Elonkorjuu	162
Eksegeesi CMX: AURA (1994)	169
Metamorfoosi	175
Eksegeesi CMX: RAUTAKANTELE (1995)	182
Jurttaveljet	188

SOLUTIO 1995–2002	193
Hieros gamos	197
Rautakeuhko	206
Eksegeesi CMX: DISCOPOLIS (1996)	209
Lyhyempi taideteoria	214
Yhtymisiä, erkaantumisia	225
Kollegio	229
Lapinkaste	238
Eksegeesi CMX: VAINAJALA (1998)	244
Koimeterion	249
Olemisen sietämätön keveys	257
Synesteetikko	265
Paleontologia	269
Eksegeesi CMX: DINOSAURUS STEREOPHONICUS (2000)	276
Babylon	282
Eksegeesi CMX: ISOHAARA (2002)	289
PUTREFACTIO 2002–2009	297
Apostoli	302
Don Juan	310
Sotisaaren haamut	316
Eksegeesi CMX: AION (2003)	320
Joonaanmäki	327
Tanssikaveri	340
Eksegeesi CMX: PEDOT (2005)	345
Kaksonen	352
Corpus Hermeticum	363
Eksegeesi CMX: TALVIKUNINGAS (2007)	373
DISTILLATIO 2009–2016	387
Uranus	393
Eksegeesi CMX: IÄTI (2010)	404
Lihakirja	410

Metaohjelmointi	420
Me tulemme kaikkialta	427
Baktun	433
Eksegeesi CMX: SEITSENTAHOKAS (2013)	442
Valoruumis	449
Akasha	457
Individuaatio	465
Eksegeesi CMX: MESMERIA (2015)	471
Sotakirjeenvaihtaja	478
Rysäyttäjä	493
COAGULATIO 2016–2023	501
Mailman ilkein mies	506
Jules Verne	514
Mandala	524
Eksegeesi CMX: ALKUTEOS (2018)	528
Unio Mystica	536
Pneuma	547
Liber Novus	559
Resonanssi	570
Kruunattu ja kansat kukistava lapsi	574
Isoviha	581
Psykopompos	588
LAPIS PHILOSOPHORUM 2023–	595
Sirpaleita tuntemattomasta opetuksesta	601
Hamartografia	612
Egregore	622
Tyyskä	630
Cum ira et studio	640
Talvipäivänseisaus	650
Tekijä kiittää	661
Hakemisto	663

INCARNATIONIS

1967–1981

”Kesät oli loputtomat, talvet kovin tuimat /
ja tuuli piti järjestystä kaiken kattona /
isät teki terästä ja äidit piti kasassa /
sen hauraan valopiirin jota ajateltiin kotina”

CMX: TERÄS

”Iloitse, nuorukainen nuoruudessasi, ja sydämesi
ilahduttakoon sinua nuoruusikäsi päivinä.”

SAARNAAJA 11:9

”Aamu oli nuori ja kirkas, mutta sydämeni
oli tyhjä ja elämä oli tuhkaa käsissäni.”

MIKA WALTARI: SINUHE, EGYPTILÄINEN

”Ekhnaton rakastui kerran aurinkoon /
minä tein leskenlehdistä voita /
silloin oli kevät ja keväällä maa /
oli tuoksuineen kuin lämmin hapanleipä”

HECTOR: EKHNATON

”Heathcliff, it’s me, I’m Cathy / I’ve come home,
I’m so cold / Let me in your window”

KATE BUSH: WUTHERING HEIGHTS

”Liian nuoria kuolemaan / liian nuoria tukehtumaan”

MAUKKA PERUSJÄTKÄ: SÄPINÄÄ

Kutsu kokea toinen maailma tuli minulle, kun olin viiden vanha. Kokemus oli täynnä puhdasta, mustaa kauhua.

Olen kohta kuusivuotias. Isä on saanut uuden työn ja muutamme Hämeenlinnasta Raumalle. On loppupalvi. Tulemme Rauman juna-asemalle illan pimeässä. Käytännön syistä, joihin taisi kuulua muuttoauton rikkoontuminen, muuttokuorma tulee perästä. Meillä on matkalaukuissa yhden illan tavarat, viltit ja tyynyt. Kävelemme lyhyen matkan asemalta uuteen kotiin.

Tunnelma on leppoisa. Uutta ilmassa. Vanhempani ovat kolmekymppisiä, tähän aikaan heillä menee keskenään hyvin. Uusi asunto on juuri valmistunut kolmikerroksinen kerrostalo keskustassa Rauman Kanavakadulla. Olemme ensimmäinen perhe, joka muuttaa rappuun. Paikka haisee maalilta. Kun tökkään sormeni ulkoseinän kittisaumaan, se on pehmeä. Jos talo on yhä olemassa, siellä on sormenjalkeksi seinässä.

Asunnossa ei ole kalusteita. Paljaista ikkunoista kajastaa katulampun räikeä valo eteiseen ja olohuoneeseen. Vastapäätä ulko-ovea on tilava vaatekomero ja päätämme asetella peittomme, tyynymme ja talvitakkimme sinne sängyksi. Komero tuntuu lämpimämmältä ja turvallisemmalta paikalta kuin paljas makuuhuoneen lattia. Se on kuin luola tai pesä. Tilanne on erikoinen, mutta meillä on hauskaa. Syömme eväitä, juomme termoksesta teetä.

On nukkumaanmeno aika. Isä ja äiti ottavat minut keskelle pieneen kammioomme. Alusta on kova, mutta meillä on lämmin. Olemme raukeita kaiken pakkaamisen ja muuttosäädön jälkeen. Nukahdan.

Oletko sinä herännyt tunteeseen, että kaikki ei ole kunnossa?

Minä herään tunteeseen, että jokin on todella väärin. Komeron ovi on auki eteiseen. Minulla on olo, jolle ei ole nimeä. Nousen kyynärpään varaan ja katselen ympärilleni. Yritän ymmärtää mitä on tapahtumassa. Isä nukkuu rauhallisesti oikealla puolella, äiti vasemmalla. Kummallista olla hereillä, kun vanhemmat ovat unessa niin hennon oloisina vasten outoa tunnelmaa.

Sitten se alkaa.

Se alkaa hitaasti, hidastettuna.

Eteisen seinä on valkea kuin lakana. Sen oikeasta reunasta lipuu siluettina hitaasti, hitaasti musta hahmo. Ihminen. Täysikokoinen aikuinen ihminen. Paitsi että se on musta. Se on varjokuva.

Siluetti imee itseensä katulampun kirkkaan valon ja seinänvalkoisen. Se on pimeydestä tehty siluetti. Ja se on paha. Se hohkaa tuntematonta hirveyttä. Eikä profili ole mies tai nainen. Silti saatan hahmottaa jopa sen asun. Haalari, vyö ja saappaat. Soikea pää tai pääähine. Sillä on ehkä jotain kädessään. Pelottavinta on hahmoon liittyviä hiljaisuus, vieraus. Tapa, jolla se on näkyvä.

Minä tuijotan kykenemättä liikkumaan tai päästämään ääntä. Haluan vain, että se menee pois, kävelee tiehensä, menee ohi, ei huomaa minua. Mutta kun se on näkökulmastani keskellä ovenkarmia, se pysähtyy.

Ihokarvani nousevat pystyyn ja minua jäätää. Adrenaliini kirkuu joka solussa. En pysty huutamaan. Pimeys ja vieraus, joka varjosta uhkuu, säteilee pahaa, kauhua. Hahmo alkaa kääntyä minuun päin. Se on täällä minun vuokseni. Se on tullut hakemaan minut.

Varjo-olento alkaa tulla kohti hitaasti. Isken kasvoni tyynyyn ja pidätän hengitystä. Odotan mustia varjokäsiä, jotka vievät minut pimeään. Odotan, odotan, odotan. En uskalla nostaa päätäni. Lopulta vajoan jonkinlaiseen horrokseen, mustaan uneen.

Aamulla aurinko paistaa olohuoneen ikkunasta. Eteisen seinä vaatekomeron ovesta nähtynä on valkoinen. Isä on mennyt pihaan muuttoautoa vastaan, äiti keittää pikakahvia keittiössä ja ottaa loppuja eväitä jääkaapista. Asiat vaikuttavat naurettavan tavallisilta.

Esitän äidille muutamia salapoliisikysymyksiä. Onko talonmiehellä avain meille? Tulivatko muuttomiehet yöllä? Ei ole talonmiestä, eivät tulleet. Mutta en paljasta mitään yön tapahtumista. En halua kertoa äidille, että todellisuuden pintakudokseen ei voi luottaa. Hän ei ehkä tiedä sitä vielä ja ehkä se on hyvä niin, mutta minä tiedän nyt, että maailma ei ole vain sitä miltä se vaikuttaa.

Ei voi tietää mitä yössä liikkuu.

Olen herillä. Ovi on auki, kutsu kädessä. Tuliruoska odottaa.

Here be monsters.

USVA

Lapsessa on jotain kummallista.

Hän on pohjalaisen ja lappilaisen poika, mutta puhuu lähes kirjakieltä – omasta halustaan ja kenenkään pyytämättä. Itsensä ikäisistä hän ei ole erityisen kiinnostunut, mutta aikuisten seura ja ajatukset kiehtovat. Hän tepastelee kauppa-asioilla äitinsä vieressä kädet selän takana ja tekee havaintoja. Seuraa herkeämättömällä mielenkiinnolla, kuinka äiti leipoo suolaista ja makeaa, järjestelee asuntoa yhä uudelleen. Katsoo henkeään pidätellen, kuinka isä ottaa käteensä kirjan ja muuntaa kuin jonkin loitsun voimasta kuolleet mustetahrat paperilla eläväksi puheeksi.

Nimekseen poika on saanut Aki Ville. Aki, heprean kielen sanasta Jehoiakim, suomennettuna ”Jahven kasvattama”. Ville, muunnos saksalaisperäisestä nimestä Wilhelm, heimonimi muinaisgermaanin kielestä: Wil”, ”tahto”, ja Helm, ”kypärä, turva” – eli turvaaja, vartija. Nimi närkästyttää poikaa. Miten te kehtaatte kutsua minua Aki Villeksi, hän miettii mielessään: ei tämä ole minun oma nimeni, se on minulta kysymättä annettu riesakseni.

Aika kulkee, kellot laukkaa. Vähitellen poika unohtaa ja mukautuu. Nimi mikä nimi. Näytellään sitä roolia, joka minulle on annettu.

Pojan sukunimi on Yrjänä. Se on suojattu sukunimi, isän suvulta peräisin ja yleisen käsityksen mukaan lähtöisin kreikkalaisesta nimestä Georgiádes, ”maanviljelijä”. Poika kuulee isältään Pyhän Yrjänän legendan, lohikäärmeensurmaajan legendan, ja vähän pettyy kuullessaan, ettei ole todistettavissa, että me Kemin Yrjänät olisimme Lyddan marttyyriille varsinaisesti sukua. Monta vuotta myöhemmin käy ilmi, että suoraan venäjän kielestä latinalaisille kirjaimille litteroituna sama sukunimi olisi muotoa ”Gurdjieff”. Mutta se ei kuulu vielä tähän hetkeen.

Pojan isä on nimeltään Taisto Yrjänä ja äitinsä Kaisu, omaa sukua Lahdenkauppi. Poika asemoituu tämän maailman vakiintuneita käytäntöjä

vastaan kieltäytymällä kutsumasta heitä äidiksi ja isäksi. He ovat Kaisu ja Taisto. Jos poika joutuu tyytymään kastenimeensä, tottukoot siihen myös äiti ja isä.

Pojan synnyinkaupunki on Kemi, jossa hän päästää ensiparkaisunsa 30. heinäkuuta 1967. Kun poika on alta kouluikäinen, perhe muuttaa yhtenään, Kemistä Ouluun, Oulusta Hämeenlinnaan, Hämeenlinnasta Raumalle ja Raumalta takaisin Ouluun. Muutot tapahtuvat siksi, että Taisto on koneteknikko ja hänelle on tarjolla rehdisti palkattu työpaikka aina, kun jossain päin Suomea rakennetaan suurteollisuutta.

Jatkuva muuttaminen tekee pojan varhaislapsuuden muistikuvista sekavan hatarat. Ensimmäiset muistikuvat piirtyvät mieleen Kemistä. Poika on kuumeessa ja tietää, että kuumeen laskemiseksi hänen pitäisi suostua ottamaan lääkesuppo suoleensa. Sitä minä en tee, en millään, poika ärähtää, nappaa supon Kaisun kädestä, kipittää karkuun ja tunkee supon lääkerasvamassaksi avaimenreikään.

Muitakin yksittäisiä muistikuvia. Poika rakastaa kenkien plankkausta, plankin tuoksua, nahan natinää ja sitä, miten lankatut kengät kiiltelevät. Kestää kuitenkin pari vuotta sisäistä, ettei kenkien pohjia kuulu lan-kata. Sekin on näitä ihmisen maailman kummallisuuksia.

Kemin vuosilta poika muistaa senkin, miten alakerran kukkakaupan täti peruuttaa autollaan pojan kolmipyörän päältä. Pyörä taittuu kasaksi romumetallia tuhatkiloisen ruotsalaisen metallihirviön ja asfalttivuoratun parkkipaikan puristuksiin, mutta siitä poika ei ole moksiskaan. Sen sijaan poika miettii, että lakkaisi nyt voughottamasta ja pyytelemästä anteeksi, aikuinen nainen, eihän tässä hengenhäätä ole.

Muistaa poika myös varhaisen musiikkikokemuksen. Lauantai-ilta-päivän ajankohtaisohjelmaa kuunneltuaan hän kysyy äidiltään, että kuule Kaisu, mitähän ne Biitlesit ovat, kun niistä niin kovasti puhuttiin. ”Ne on semmosia hippejä”, Kaisu vastaa. Asia on sillä loppuun käsitelty.

Muutoista pojalle jää mieleen ennen kaikkea uuden maalin tuoksu. Kemin Sauvosaaressa poika, Taisto ja Kaisu ovat talon ensimmäiset asukkaat, kuten myös Hämeenlinnan ja Rauman asunnoissa. Pitää muuttaa Ouluun asti ennen kuin poika saa tuntumaa asunnosta, johon joku on jättänyt energiansa ennen heitä.

Kaisu on käynyt oppikoulun ompelijalinjan ja saanut nuorena likkana

töitä vaatehtimosta Kemistä. Hän on erinomaisen puhelias, ystävällinen ja jämpä, kuin luotu asiakaspalveluun. Raumalla Kaisu saa työpaikan perinteikkästä Feren miestenvaatehtimosta. Eräänä päivänä poika saapuu tervehtimään äitiään tämän työpaikalle ja heti liikkeeseen astuttuaan ojentaa oikean kätensä roomalaiseen tervehdykseen.

Kaisun sydän muljahtaa. Ei hän voinut ymmärtää, että edellisenä iltana televisiosta katsottu dokumentti kolmannen valtakunnan historiasta olisi tuolla tavalla jäänyt pojan mieleen. Vaatehtimon omistaja, tataarimies, kuitenkin nauraa syvää mahanaurua: ”Se on hyvä, että poika on kiinnostunut historiasta.”

Taisto ja Kaisu Yrjänä ovat sotavuosina syntyneitä sukupolvea. Kaisu on saapunut tähän maailmaan talvisodan tauottua 1940 ja Taisto jatkosodan aikaan 1942. Sota elää heidän muistoissaan vain välähdyksinä, varhaisena paineentunteena. Objektiivisesti katsottuna sodasta on pojan syntyessä vain pari vuosikymmentä, mutta heidän näkökulmastaan sota on niin kaukana, että siitä on tullut jo myytti.

Kaisu ja Taisto ovat syntyneet uuden maailman kansalaisiksi. He ovat nykyaikaisia ja valveutuneita, identiteetiltään täysin kaupunkilaisia – olkoonkin, että pikkukaupunkilaisia. Identiteettiin kuuluvat suurteollisuus ja ammattiliitot, asiakaspalvelutyöt ja viihdekulttuurin seuraaminen. Poliittinen valveutuneisuus ja kasvatustieteen uusimpien suuntauksien soveltaminen käytäntöön.

Pojan näkökulmasta Kaisulla ja Taistolla on hyvä meininki. Ei ole riitoja, ei ylenmääräisiä jännitteitä. Molemmat ovat mahdollittoman supliikkeja. Poika kuuntelee ja tarkkailee, tekee mentaalisia muistiinpanoja. Noin aikuiset puhuvat, noin maailmassa pitää olla.

Koska poika on vanhempiensa ainoa, hän saa kaiken huomion, kaiken rakkauden, ihailun ja tuen ja turvan. Vanhemmat eivät aseta poikansa yläpuolelle lakejaan, vaan pojalla on vapaus etsiä omiaan. Isä ja äiti lukevat pojalle molemmat, etenkin isällä on rauhoittava ääni. *Lokki Joonatan, Pikku prinssi, Kukunor*, johon poika aina nukahtaa.

Vanhemmat antavat kasvatuksessa pojalle olemisen tapoja. He luovat olosuhteet, joissa dna:n kaksoiskiarteeseen integroitu potentiaali voi aktualisoitua. Kymmenen tuhannen vuoden aikana kehittynyt rotumuisti

sanelee osan käytöksestä, historia ja sen yleisesti hyväksytyt tulkinnat asettavat raamit. Sukutaulujen perusteella pojan verenperimässä on ainakin puolet pohjalaista ja kolmannes ruotsalaista. Isän silmistä on pääteltävissä, että Siperian paimentolaista ja Tšingis-kaanin hävitysretkillä alulle panemaa kirgiisiä on myös tässä lihallistumassa mukana. Suorin linkki esivanhempien maailmaan ovat isovanhemmat. Heistä poika ammentaa matkaansa vain hataria havaintoja, joista iän karttuessa avautuu paljon.

Taisto on duunariperheestä, mutta duunari-identiteetistään huolimatta varsin koulutettu. Hänen vanhempansa, Lennart-pappa ja Tyyne Mirja, ovat työskennelleet koko ikänsä Kemin Veitsiluodon tehtaan palveluksessa ja ovat tulenpalavia änkyräkommunisteja. Sieltä on lähtöisin Taisto-isän maksiimi: työläisen on luettava paljon, koska työläisen on tiedettävä, miten kapitalisti ajattelee. Taisto tekee elantonsa työn-suunnittelijana: hän vastaa tehtaiden laajennustöiden yhteydessä putkilinjojen ja varastojärjestelmien suunnittelusta alaisinaan lauma insinöörejä, vaikka on itse pelkkä koneteknikko.

Taiston isä, Lennart-pappa, on lähtöisin erittäin varakkaasta pohjois-pohjalaisesta suvusta, mutta pahaksi epäonnekseen hän menetti oikeutensa perimäosuuteensa istumalla kolmeen otteeseen kuritushuoneessa taposta. Myöhemmässä elämänvaiheessaan hän maksoi velkansa yhteiskunnalle taistelemalla niin sanotuissa ”Pärmin piruissa”, kokonaan vangeista koostetussa erikoisjoukossa. Kun poika on kolmen, ”Lennu” kuolee. Pojalle jää mielikuva hänestä oikein mukavana miehenä.

Isän äiti Tyyne Mirja on synkkäilmeinen ja -puheinen nainen. Mirjan elämä on ollut pitkä ja raskas. Hän on saanut neljä lasta Lennartin kanssa, ja sitä ennen ponnistanut maailmaan yhden avioliiton ulkopuolisen lapsen, joka jäi elämään biologisen isänsä vanhempien perheeseen. Mirjalla on mustat läpitunkevat silmät, ja suvun lasten mielestä hän on vähän pelottava. ”Mitä sinä oot tehnyt, kun silimät on ku kaks kipiää sianvittua”, hän kysyy kerran pojanpojaltaan. Jos Mirja on oikein vihainen jollekulle, hän saattaa murhatta: ”Jyrsi kyrpää!”

Kaisu-äidin suku on niin ikään Kemistä, mutta sen paremmalta puolelta. Silläkin puolen sukua on koettu ja nähty. Äidin isä eli Veikko-pappa menettää oman äitinsä kymmenvuotiaana ja joutuu todistamaan sekä oman isänsä lahoamisen mielenjärkytykseen että lapsuudenkotinsa jou-

tumisen vasaran alle. Katraassa on kaksitoista lasta, ja heistä nuorimmat annetaan huutolaisiksi. Niissä olosuhteissa Veikko-pappa kamppailee tiensä palomieheksi ja viettää lähes viisi vuotta rintamalla talvisodan ensimmäisestä päivästä jatkosodan viimeiseen päivään. Sotapäiväkirjaansa Veikko merkitsee hyytävän eleettömän kuvauksen Raatteen taistelusta, johon hän osallistuu kantamalla kalmoja.

Sotien tauottua Veikko lukee itsensä rakennusmestariksi ja ilmoitautuu loppuiäkseen Kemi-yhtiöiden palvelukseen. Koko ikänsä hän lukee kirjoja ja haaveilee kirjoittamisesta, siitä että voisi olla kuin Kalle Päätalo. Kertoa ihmisistä telineillä ja kosken pauhusta. Tarinaan sopivaa on sekin, että rintamalla Veikko-papan hengen pelastaa kirjallisuus. Hän on oikeakätisenä sullonut vihkonsa manttelin vasempaan povitaskuun ja tuohon nimenomaiseen vihkoon pysähtyy Suomussalmen rintamalla kranaatinsirpale. Vihko on tallessa yhä tänä päivänä.

Ensimmäisen vaimonsa Veikko-pappa menetti jo pari vuotta ennen tyttärenpojan syntymää. Sen jälkeen Veikko vei vihille Thea Pentin, etikettitietoisena ja omanarvontuntoisena kemiläisen hienostorouvan. Thea-mummolla on pöytäliinat ja porsliinit viimeisen päälle ja päänsisäisessä tietotoimistossaan tasan tarkkaa faktaa siitä, kuka kylillä heilastelee kenenkin kanssa, kuka on langennut ryypäämään ja kenen poika jäi luokalle. Jos Aki Ville ei olisi syntynyt, Thea-mummo olisi jäänyt suvussa ulkopuoliseksi. Jostain selittämättömästä syystä Thea ymmärtää poikaa ja poika Theaa.

Harso maailmojen välillä on ohut.

Poika – kutsuttakoon häntä tästä lähtien selvyiden vuoksi Akiksi – muistaa, miten sama tilanne toistuu useita kertoja. Hän on leikkiikäinen ja yksin jossain, mihin aurinko paistaa kuumasti. Aki ummistaa silmänsä, antaa itsensä paistatella valossa ja lämmössä ja kokee voimakkaasti, että kotona oli juuri tällaista, miten ihanaa olisikaan palata kotiin. Akin elämän ensimmäisen vuosikymmenen aikana tuo kodin kaipuu on alati läsnä, vaikka se oppivelvollisuuden alkamisen jälkeen tekee vähitellen tilaa jollekin, mitä arkitodellisuudeksikin kutsutaan.

Sukua tuolle tunteelle on se, miten Aki iltaisin makaa sängyssään odottamassa unta ja tuntee selvästi, kuinka hänen kehonsa on avaruus,

jonka sisällä hän itse makaa, pienenä sykkivänä pisteenä valtavan kehon sisällä. Miten pieni minä olen, ja miten suuri onkaan kaikkeus, hän hihkuu mielessään – ja miten minä olen kaikkeus ja kaikki tässä maailman-kaikkeudessa on peräisin minusta!

Painajaisiakin on. Tavallisimmassa niistä poika juoksee utuisella säällä laiturilla ja putoaa veteen. Viimeisenä hetkenä ennen heräämistään hän näkee veden ylle kumartuvan vuosisadan vaihteen naishahmon kesähatussaan. Aivan kuten kaipuu kotiin, uni toistuu yhä uudelleen.

Painajaisten lisäksi läsnä on pelko. Sen juurisyysyitä poika ei oikein tiedä. Hänellä on käsitys pahoista voimista, jotka vaanivat joka puolella. Hän torjuu pahaa niin kuin parhaiten osaa. Nukkuu aina samassa asennossa. Käärii peiton tiukasti kaikkien ruumiinosien ympärille, ettei mikään paikka ole alttiina hyökkäykselle. Vanhempana kuvaan astuvat huoneentarkastusrituaalit. Kaapit, vetolaatikot, sängyn alusta, viimeinen vilkaisu ikkunasta ennen nukkumaanmenoa – kaikki nämä ovat välttämättömiä, ettei paha tule lähelle.

Mielikuvitus toimii. Kavereiden kertomat kummitusjutut saattavat jäädä pojan mieleen vuosiksi. Jokainen yksityiskohta on käytävä läpi yhä uudelleen ja uudelleen. Jokainen pilkahdus yötaivaalla, jokainen varjo, jokainen kummallinen ääni pakottaa pojan pysähtymään ja varmistamaan, että hän on turvassa.

Aikuisille Aki ei osaa pelkojaan selittää. Eivät aikuiset ymmärtäisi. Aikuiset ovat kiinnostuneempia töistä ja politiikasta ja verotuksesta ja siitä, mitä huomenna syödään. Mutta kyllä, aikuiset ovat mielenkiintoisikiäkin. Etenkin sellaiset aikuiset, jotka eivät käyttäydy ihan samalla tavalla kuin aikuiset yleensä.

Oulun asunnon yläkerrassa asuu mies, joka harrastaa sotafiguurien ja pienoislentokoneiden maalaamista. Hän järjestelee olohuoneensa lattialle laajoja tykistötaisteluita Napoleonin armeijan sotilailla. Sitten aikuinen mies ja seitsenvuotias poika vierittelevät teräksistä kuulaa vuoroin toistensa suuntiin tuntikausien ajan, tai siltä se ainakin tuntuu. Olohuoneen matolla Waterloo!

Yläkerrassa asuu myös Salme. Hän on kuudenkymmenen, ei vielä ihan eläkeiässä, mutta mummo kuitenkin, ainakin lapsen silmin tarkasteluna. Salme toimii meikkifirman konsulttina eli hänen asiakas-

kuntaansa ovat Oulun rikkaat hienot naiset. Salmessa on jotain turvallista ja suojelevaa. Salme on viisas, mutta eri tavalla kuin muut aikuiset. Ihan kuin hänestä hehkuisi jokin tieto, jota muilla aikuisilla ei ole. Vuosikymmentä myöhemmin Aki tekee Salmesta hypoteesin – palataan siihenkin myöhemmin.

Muistikuva. Tämäkin Oulusta.

Kuten keillä tahansa vanhemmilla, Taistolla ja Kaisulla on tapana värvätä Akille lapsenvahti satunnaisten ilta- ja viikonloppurientojen ajaksi. Lapsenvahti on Akin vanha tuttu, teini-ikäinen tyttö. Eräänä iltana tyttö sanoo, ettei millään ehtisi vahtia Akia, kun pitäisi keikalle päästä. Lapsenvahti ja Kaisu sitä hetken yhdessä miettivät, kunnes toteavat, ettei kai poika pilalle mene, jos vähän kaupungin yöelämää näkeekin.

Mutta mikä on tämä ”keikka”, josta lapsenvahti puhuu, miettii Aki kammatessaan tukkaansa ojennukseen peilin edessä?

Ilta on vaikea. Oulun teatteri on viimeistä penkkiriviä myöten täynnä, ilma tunkkaista ja paksua ja odottavaa. ”Ihan pieni hetki menee vielä”, lapsenvahti vastaa kerta toisensa jälkeen, juottaa Akille Trip-mehua pahlavitrasta ja tarjoaa suolakaloja. Kello on ties mitä. ”Ihan vähän aikaa vielä, jostain syystä se on nyt myöhässä”, lapsenvahti vakuuttelee ja Aki nielee tylsistymisensä. Istutaan nyt sitten vielä.

Aika tuntuu jähmettyneen paikalleen. Haukotuttaa, on nälkäkin, ihmispaljous hermostuttaa. Minuutit muuttuvat kymmeniksi minuuteiksi, tunti toiseksi. Aki on jo valumassa uneen, kun katsomon valot himmenevät, punainen esirippu avautuu ja sisään astuu pitkä mies, jonka vaaleat hiukset laskeutuvat kutreiksi olkapäälle. Mitä, onko hänellä meikkiä silmässä, Aki miettii – ja onko hänellä viitta? Miksi hänellä on viitta?

”Hän on Herra Mirandos”, lapsenvahti kuiskaa.

Jähmettynyt aika menettää merkityksensä ennen kuin katoaa. Aikaa ei ole. On vain Herra Mirandos. Hän on tullut paikalle kertomaan yksin Akille tarinoita Narnian ihmemaasta ja Atlantiksen kadonneesta mantereesta, Mikki Hiirestä ja Batmanista, Ekhnatonista. Aki on kotona yömyöhään, eikä häntä väsyttä eikä uni ole tullakseen, kun hän vain miettii Herra Mirandosta.

Tapahtui Oulussa muutakin kummallista.

Taas ollaan yläkerran kaverin kotona. Hän on vuoden vanhempi, aloittanut jo kakkosluokan. Kaverilla on myös sisko, joka sinä iltana ei ole kotona, mutta jonka huoneeseen Aki ja kaveri toisinaan hiippailevat. Aki on viikkokausia miettinyt Herra Mirandosin mysteeriä, kun näkee kaverinsa isosiskon seinällä julisteen, jossa poseeraa valkoiseksi kalkittu punatukkainen hahmo, jonka sukupuolen määrittelevä on Akista ahdistavan vaikeaa. ”Ziggy Stardust”, lukee julisteessa.

Vuonna 1974 Jussi Raittinen voittaa Syksyn sävelen ”Metsämökin tontulla”. Vielä samana iltana Aki ystävineen tirkistelee oven raosta, kuinka vanhemmat istuvat olohuoneen pöydän ääressä ja yrittävät kutsua henget paikalle liikuttamalla juomalasia.

”Saitteko te sen lasin liikkumaan?” Aki kysyy Kaisulta seuraavana aamuna. Kaisu ei halua puhua siitä. Aki on varma, että on tapahtunut jotain kummallista.

Nämä ovat kaikki merkkejä, Aki ymmärtää vähän vanhempana, koulun toisella tai kolmannella luokalla. Maailmankaikkeus – tai jokin korkeampi – yrittää kertoa minulle jotain, hän pohtii. Yhteensattumia, jotka ovat liian kummallisia ollakseen yhteensattumia. Aki on yhdeksän, kun hän alkaa kirjata havaitsemiaan merkkejä muistiin. Merkkejä, jotka johdattavat häntä mysteerin jäljille.

PERÄPOHJOLA

Tulee sekin päivä, kun muuttaminen kaupungista toiseen loppuu.

Taisto on saanut töitä Tornioista. ”Siitä on tarkoitus tulla Pohjoismaiden suurin terästehdas”, hän kertoo ylpeänä. Herrojen kotkotuksia nekin, mutta työläiset siellä todellisen työn tekevät. Vielä Tornion terästehtaan rakentamiseen sitoutuessaan Taisto ei tiedä, ettei tehtaan rakentaminen koskaan lopu, eikä ole tähän päivään mennessäkään loppunut.

Koulutaipaleensa ensimmäiset puoli vuotta Aki vietti vielä Oulussa. Mikä syksy ja alkutalvi se olikaan. Opettajakseen Aki sai juuri opettajan koulutuslaitoksesta valmistuneen nuoren naisen, joka pursuilee ideoita uuden maailmankansalaisten sukupolven kasvattamisesta. ”Kyllähän koulun kestää, jos se on tällaista”, Aki miettii jäljittäessään Suomen kartasta Tornion sijaintia. Sekin helpottaa. Siinähan on Kemi ihan lähellä, isovanhemmat ja sukulaiset.

On tammikuu 1975. Aki jatkaa koulunkäyntiään Porthanin koulussa, liki sata vuotta vanhassa jugend-rakennuksessa aivan Tornion keskustassa. Opettajakseen hän saa viimeistä vuottaan ennen valtioneläkkeelle siirtymistä työskentelevän kansankynttilän, jonka pedagoginen osaaminen on saksalaista koulukuntaa, peräisin sotien väliseltä ajalta.

Ensimmäisinä päivinään uudessa luokassaan Aki tahtoo tehdä vaiikutuksen opettajaansa. Musiikkitunnilla hän viittaa ja nousee seisomaan, sillä hänen mieltään kovasti askarruttaa juuri laulettu lastenlaulu, joka alkaa sanoilla: ”Kapteeni ohjaa laivaa.” Aki toteaa opettajalleen olevansa siinä käsityksessä, ettei kapteeni varsinaisesti ohjaa laivaa, vaan sen tekee perämies. Opettaja komentaa tulokkaan ulos luokasta, eikä Aki ymmärrä, miten nämä asiat liittyvät toisiinsa. Omasta mielestään hän olisi ansainnut tarkkaavaisuudestaan mitalin.

Aki viettää Porthanin koulussa kaksi ja puoli vuotta. Koko sen ajan hän on se uusi tulokas ”jostain Oulusta”. Luokassa on vakiintuneet

ympyränsä ja ystäväpiirinsä. Aki ei ole siitä millänsäkään. Jos hän on jotain ensimmäisten elinvuosiensa aikana oppinut, niin sen, että muuttoauto voi ajaa pihaan milloin vain.

Huomionarvoista on sekin, että samassa luokassa on hiljainen tyttö, jonka kanssa Aki ei vaihda sanaakaan kahden ja puolen vuoden aikana. Monia vuosia myöhemmin Helsinkiin muutettuaan Aki lukee lehdestä torniolaislähtöisestä 22-vuotiaasta ihmelapsesta, joka on julkkisfilosofi Esa Saarisen suosikkioppilas ja tuore tohtori. Nuoren naisen nimi on Heidi Liehu.

Torniossa Kaisu vaihtaa ammattia. Hän käy tarjoilijakoulun ja vastaanottaa työpaikan kaupunginhotellista. Terästehdas kasvaa ja hotellissa on pysyvä kiire. Torniossa käy liikematkustajia kaikkialta Suomesta ja myös Pohjois-Euroopasta, jopa neuvostoliittolaisiakin. Maailma kasvaa ja rakentuu, teräkselle on kysyntää.

Menee pari vuotta ja Aki alkaa ymmärtää, ettei se muuttoauto ehkä ajakaan pihaan. Kaupunki laajenee ympärillä mahdotonta vauhtia. Kun perhe asettuu Tornioon, kaupungin asukasluku on kymmenen tuhatta. Pari vuotta myöhemmin asukasluku on jo päälle kahdenkymmenen tuhannen. Siihen vaikuttavat paitsi kuntaliitokset, myös ahkera muutto-liike. Torniossa tarvitaan käsipareja ja sen tietää koko pohjoinen Suomi.

Vähitellen Tornio alkaa tuntua kodilta. Elämänrytmi on vilkas, kaupungin rytmi väsymätön ja luonto ympärillä jylhä. Leveänä pauhaava Tornionjoki erottaa ruotsalaisen Haaparannan suomalaisesta Torniota. Ruotsista haetaan harva se viikko voita ja irtokarkkeja. Aki oppii, että Tornionlaakso on paitsi valtakunnan raja, myös historiallisesti suomenkielistä aluetta, mutta svenskaa kuulee päivittäin kaupungilla ja se on jännää ja eksoottista. Televisiosta Aki katsoo iltaisin Ruotsin SVT:tä ja sieltä pitkiä elokuvia, joissa ei näytä tapahtuvan paljon mitään, mutta jotka pitävät hypnoottisesti otteessaan. Elokvateatteriinkin päästään toisinaan – kuten silloin, kun Veikko-pappa suostuu viemään kymmenvuotiaan tyttärenpoikansa katsomaan kohutun amerikkalaisen scifi-elokuvauutuuden, *Tähtien sodan*. ”Olihan siinä rymistelyä”, pappa kommentoi John Williamsin säveltämän teemamusiikin vielä pauhatessa lopputekstien taustalla.

Perämeren pohjukassa vuodenajat tarjoavat immersiiivisen draaman. Keskikesän valo on korkea, kirkas ja loputon. Hetkessä saapuvat yöpakkaset, Vienanmeren sateet ja ruska, joka laveeraa puiden lehdet punakeltaruskeaan liekkiin. Marraskuun tullen lankeaa yhtäkkinen säkkipimeys, ja kun talvi iskee, se taivuttaa väkisin tahtoonsa. Pakkanen napsuu ja jytiisee ja vapisuttaa ihmistalojen rakenteita. Revontulet lyövät pohjoisella tähtitaivaalla.

Talvi on loputon. Pakkaspäiviä pakkaspäivien perään. Kun hetkeksi pakkanen hellittää, ulvoo tuuli ja Norjan vuorten yli saapuvat lumisaderintamat kinostavat uutta lunta vanhan päälle. Viimein joskus huhtikuussa, kun torniolainen on menettänyt uskonsa talven loppumiseen, jääpadot jyskyvät vuolaana virtaavaan Tornionjokeen, sukeltavat virtauksessa kuin tuhansien vuosien takaiset alkupadot ikiaikaisen muistin rajalinjoilla. Ennen kuin kukaan ehtii huomata, on taas uusi kesä ja lopputalon valo ja vehreys.

Kun perhe asettuu Tornioon, Kaisu ja Taisto ovat vähän päälle kolmenkymmenen. Nuoruuden kokemuksistaan viisautta ammentaneita mutta vielä vetreitä ja eloisia. Kaisun värikäs persoona sopeutuu mainiosti kaupunginhotellin arkeen, mutta Taistosta alkaa huokua jokin levottomuus. Ihan kuin hän olisi alkanut kysyä itseltään kysymyksiä, joihin ei ole vastausta. Ehkä kulkemaan tottuneelle on vaikea asettua aloilleen, ehkä tulokulma kohti keski-ikää ja taakse jäänyt nuoruus ahdistavat.

Taisto kuitenkin löytää tähtensä.

Tornion pääsaarella Keskikadulla sijaitsee 1800-lukulainen kaksikerroksinen puutalo, jossa pitää majaansa pieni ammattiteatteri nimeltään Teatteri 41. Teatteri rahoittaa toimintaansa tekemällä kiertueita Lapin ja Oulun lääneissä. Yhteisö on poikkeuksellisen tiivis. Teatteritalon alakerassa on näyttämö- ja pukuhuonetilat ja yläkerrassa teatterilaisten asuntoja, yksiöitä ja kaksioita. Koska muuttoliike on suuntautunut viime vuosien aikana Lapista ja Pohjois-Pohjanmaalta Tornioon, paikkakunnalla on yhtäkkiä kasapain nuoria aikuisia, jotka etsivät harrastemahdollisuuksia. Sieltä Taisto löytää ympärilleen kaipaamansa taiteilijayhteisön.

”Tornio on Suomen kulttuurivihamielisin kunta”, julistaa Taisto uuden yhteisönsä totuutta perheelleen monesti, ”koska täällä on niin

paljon keskustalaisia.” Mutta nämä teatterilaiset ovat kivaa väkeä. Herkkiä istumaan iltaa pitkään ja tekemään asioita, joita kolmekymppiset aikuiset tapaavat keskenään tehdä.

Koko ikänsä kulttuurista harrastanut Taisto Yrjänä ymmärtää, että tässä hän on hänen kutsumuksensa – kirjoittaminen, näytteleminen, ohjaaminen. Päivätyöt ovat vain välttämätön paha, mekaaninen elannonhankkimismekanismi, joka tekee iltaisin tilaa intohimolle. Taisto kirjoittaa tukun näytelmiä, näyttelee ja lausuu ja ohjaa. *Lapin Kansa* kirjoittaa Taistosta ”Kemin Brandona”. Saattaapa uusi maine nousta hieman hattuunkin.

Taiston paras kaveri on Jorosen Pauli. ”Se on taideihminen ja äänestää keskustaa”, Taisto Yrjänä taivastelee ennen kuin hetken mietittyään lausuu omat johtopäätöksensä: ”No ei kai se muuten saisi minkäänlaista rahoitusta teatterinäytöksilleen.”

Pauli ohjaa mielellään oikein paksua taidetta. Sellaista, jota käy katsojassa kourallinen ihmisiä ja jonka sanomaa täytyy erikseen avata yleisölle. Keskikadun boutique-teatteri toimii mustan huoneen periaatteella, eli se on pimeä tila, johon on helppo luoda illuusiota pienin, hienovaraisin keinoin. Jälleen kerran Aki tarkkailee. Hän tarkkailee, miten Pauli tilan asettelee ja miten illuusioita luodaan. Tarkkailee ja painaa mieleensä.

Aki ei ole löytänyt juurikaan hengenheimolaisia koulusta, mutta tähän taikapiiriin hän tuntee kuuluvansa. Hän alkaa ymmärtää teatterilavastamisen, maskeeraamisen ja valaistuksen lainalaisuuksia. Isä on teatteriväen joukossa elementissään, eloisa ja onnellinen, oikeuksissaan.

Kahdeksanvuotiaana Aki nousee ensimmäisen kerran teatterin lavalle Aapelin näytelmässä *Pikku Pietarin piha*, jossa hän esittää pientä tataari-poikaa, Hatia, jota sorretaan tumman hipiänsä vuoksi. Yksi roolin tehtävistä on saada selkään talonmieheltä. Talonmiehen näyttelijä on siirtolohkareen kokoinen, mutta luonteeltaan sen verran säyseä, että olisi lahjoittanut koko omaisuutensa päälle talleamansa muurahaisen leskelle. Siinäpä Aki ja aikuinen äijä sitten miettivät keskenään, miten saataisiin selkäsäuna näyttämään mahdollisimman oikealta satuttamatta ketään.

Taisto kirjoittaa näytelmiä myös Akin tarpeisiin. Erään kerran koulun juhlassa esitetään piennäytelmä, jonka rooleissa esiintyvät Aki ja hänen luokkatoverinsa. Näytelmän nimi on *Miten organisoidaan oravan hautaaminen*.

Jos Aki on aikaisemmin kuunnellut korvat tarkkana aikuisten juttuja, teatteripiirissä mielenkiinto herää entisestään. Teatterilaiset puhuvat Baader-Meinhofista ja Punaisista prikaateista, öljykriisistä ja Nixonista ja Carterista, kirjallisuudesta ja elokuvasta. Ohjaaja-Paulin luona vietetään pitkälle aamuun kestäviä illanistujaisia, joiden kuluessa Aki saa valvoa auringonnousuun asti. Noina iltoina Aki saa kuunnella, kuinka aikuiset tulkitsevat runoja toisilleen: Lauri Viitaa, Federico García Lorcaa, Bertolt Brechtiä. Miten elävältä nuo rivit ja niiden havainnollistamat maailmat kuulostavatkaan, kun ihan oikeat näyttelijät puhaltavat niihin hengen!

Toiselle vuosikymmenelleen varttunut Aki löytää tiensä myös Paulin kirjahyllyn Robert Crumb -sarjakuvien luokse. Hiuksia nostattavaa kirjallisuutta – eikä vain hiuksia.

Käypä teatterissa toisinaan julkisuuden henkilöitä kaukaa etelästä asti.

Tuo on kuuluisa muusikko, Aki tietää. Pullea, terävänokkainen, pyöreäkasvoinen kaveri, jolla on silmälasit, pälvikalju ja pitkä takatukka.

”Hirveen kiva eteinen. Missä me soitetaan?” mies sanoo nähdessään Teatteri 41:n näyttämön.

Aki viettää koko päivän teatterilla. Häntä kiinnostaa suunnattomasti, minkälainen on ihka oikea rokkiyhtye. Ainakin he haisevat muusikoilta: hiki ja lika, vanha viina ja tupakka. Roudarit asettelevat kamat rutiininomaisesti paikoilleen, Aki keittää esiintyjille kahvia teatterin keittiössä. Muusikot juovat keskiolutta ja päälle jotain vahvempaa taskumatista.

Vaikka Aki on nähnyt kaikki esitykset teatterilla, mikään ei voi valmistaa häntä rokkibändin dynamiikkaan. Ennen kaikkea hän ei ole koskaan kuullut samanlaista melua. Musiikki rymisee päässä ja saa korvat ulisemaan. Mutta kun olosuhteisiin tottuu, pystyy havainnoimaan muutakin. Kuten esimerkiksi että tuollainen on bändi. He ovat yhdessä lavalla, ja heidän ja yleisön välissä on jonkinlainen näkymätön voimakenttä, joka ehkäpä muodostuu artistin kuuluisuuden synnyttämästä voimasta. Musiikkikeikka ei muistuta teatteriesitystä, koska bändillä on lupa improvisoida. Ja aina silloin tällöin tuo mies ojentaa kuvainnollisen kätensä yleisölle sanomalla biisien välissä jotain hauskaa ja sarkastista.

Tuollaistakin se voi olla sitten joskus vanhana, Aki miettii katsoessaan ihailevia katseita, joita eturivin kauniit tytöt luovat solistiin. Tuo solisti, Juiceksi häntä kutsutaan, ei ole vielä täyttänyt kolmekymmentä. Akista hän on ikivanha.

Vuosikymmen kääntyy lopuilleen.

Yrjänät muuttavat Tornion pääsaarelta joensalmen yli Kirkonmäen asuinalueelle Näätsaareen, maan puolelle kuten paikalliset sanovat. Akin tapauksessa tämä tarkoittaa taas uutta koulua ja samaa vanhaa ulkopuolisuudentunnetta. Uusi koululuokka on aikakaudelleen ominainen läpileikkaus suomalaisesta yhteiskunnasta – yrittäjien, opettajien ja pappien lapsia, mutta myös duunarien. Niin luokkajaot kuin arvohierarkiatkin näkyvät.

Melkein joka vuosi Kaisu, Taisto ja Aki tekevät Ruotsin-reissun – ja Ruotsi tarkoittaa tässä yhteydessä ihan suurta Tukholmaa eikä pahaista Haaparantaa. Niin on nimittäin käynyt, että Kaisun nuorempi sisko ja Taiston nuorempi veli löysivät toisensa, menivät naimisiin ja saattoivat Akiille kaksi serkkua maailmaan Tukholmassa. Joskus Tukholmaan matkustetaan ajamalla ensin Turkuun ja hyppäämällä sieltä autolauttaan, toisinaan Haaparannan, Norlantin ja Västerbottenin kautta.

Yhtä kaikki, kilometrejä piisaa.

Eräs ajomatka osoittautuu poikkeuksellisen merkittäväksi, kun Aki on ensimmäisellä tai toisella luokalla. Taisto ajaa ja Kaisu istuu pelkääjän paikalla. Reissulle Aki on ottanut mukaansa Tintin *Päämääränä kuu* -sarjakuva-albumin, jossa on hänen näkökulmastaan ihan hirveästi tekstiä.

”Voitko sinä Kaisu lukea minulle tätä”, Aki kysyy ja ojentaa sarjakuva-albumia. Kaisu vastaa, että enhän minä voi sitä sinulle täältä etupenkiltä lukea. Niinpä Aki lähtee tavaamaan puhekuplia koulussa opetetulla ja vaikeaksi todetulla tavalla, kunnes hetkeä myöhemmin toteaa: hyvänen aika, tämähän on sittenkin mahdollista!

Mikä maailma siitä aukeaa.

Aki muistaa hyvin sen kesäpäivän, jona luki Jules Vernen *Salaperäisen saaren*. Hän istuu olohuoneessa, aurinko paistaa kuumasti ikkunasta, talo on tyhjä. Kirja alkaa kuumailmapallomatalla Yhdysvaltain sisällis-

sodan vuosina ja päättyy haaksirikkoon. Aki ei ole palannut kirjaan sittemmin, mutta muistaa edelleen jopa yksittäisten lukujen nimiä.

Jos teatteri on taikapiiri, kirjasto on taikamaailma. Lapsen näkökulmasta rakennus on kuin maailmankaikkeus ja sen jokainen kirja tähti. Ei mene vuottakaan, kun Aki etsiytyy Tammen ja WSOY:n scifi-sarjan kirjojen äärelle. Arthur C. Clarken novellikokoelma *Tähtiäika* inspiroi siinä määrin, että vasenkätisenä ainekirjoitusta työläänä pitänyt Aki innostuu kirjoittamaan nelisivuisen novellin, jossa sukupolvialuksen kapteeni ja astrogaattori toteavat, että alus on nopeutensa takia peruuttamattomalla törmäyskurssilla asteroidin kanssa. Päähenkilöt spekuloiivat tilanetta muutaman sivun ajan, toteavat ettei mitään ole tehtävissä ja päättävät lopulta mennä kanttiinini juomaan teetä, koska he tulevat joka tapauksessa menettämään henkensä kymmenen minuutin sisällä.

Opettaja on hyvin hämmästynyt aineesta ja laittaa Akin lukemaan sen ääneen luokkatovereilleen. Kummallisen pojan maine kasvaa entisestään.

Ray Bradburyn *Kuvitettu mies*, sekin novellikokoelma. Edgar Rice Burroughsin Mars-kirjat ja Tarzanit. Etenkään Mars-kirjoja Aki ei malta laskea käsistään: astraalimatkailua, nelikätsisiä miekkamiehiä, punaisia prinsessoja! Waltarin *Sinuhenkilön* Aki löytää ja on hetken aikaa kovin viisas ja väsynyt maailmaan. Afrikan mantereelle Aki löytää tiensä Alex Haleyn *Juurien* avulla. Mikä tuska, mikä avuttomuus, mikä raivo kirjan tapahtumista nousevatkaan – ja mikä vapautuksen ja kotiinpaluun tuntu sen lopussa!

Ääretön suosikki on Ursula Le Guinin *Pimeyden vasen käsi*. Sukupuolta vaihtavat ihmiset lyövät kättä zeniläisen mystiikan kanssa. Kirjastossa Aki viettää parhaimmillaan kokonaisen toisen koulupäivän – läksyt pois alta, eväät parempiin suihin ja lukemaan moneksi tunniksi ennen kuin kirjasto lyö iltakahdeksalta ovensa säppiin. Mieleen jää sekin, kuinka kaunokirjallisuushyllyn viimeiset teokset ennen hyllyn mutkaa ovat Rachel Carsonin *Äänetön kevät* ja Bo Carpelanin *Myöhäiset äänet*.

Niihin Aki ei koskaan tartu.

Lukukokemusten karttuessa Aki suunnittelee romaanin kirjoittamista. Sen suurimpana vaikutteena on Ursula Le Guinin *Osattomien planeetta*, jossa kapitalistinen yhteiskunta ja sosialistinen utopia elävät vierekkäisillä planeetoilla ja sosialistisen utopian maailma lähettää dip-